

РЕШЕНИЕ

№ 198

гр. София, 29 април 2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и осми март две хиляди двадесет и пета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ДАНИЕЛ ЛУКОВ

ЧЛЕНОВЕ: КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ

НИКОЛАЙ ДЖУРКОВСКИ

при секретаря Невена Пелова и в присъствието на прокурора Калин Софийски като изслуша докладваното от съдия Джурковски наказателно дело № 143/2025 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството пред настоящата инстанция е образувано на основание чл. 346 т. 1 НПК по касационни жалби на адв. К. Н., защитник на подсъдимия В. Т. П., и на частния обвинител Б. М. С., подадена чрез поверениците й адв. Н. Д. и адв. Б. А., срещу решение № 205 от 16.12.2024 г. на Апелативен съд – Пловдив, постановено по внохд № 448/2024 г. по описа на същия съд.

В жалбата на защитника адв. К. Н. е релевирано касационното основание по чл. 348 ал. 1 т. 3 от НПК – че определеното и наложено на подсъдимия наказание е явно несправедливо. В подкрепа на това оплакване са изтъкнати доводи, че предвид броя, тежестта и значението на доказаните смекчаващи вината му обстоятелства наказанието е твърде завишено; че има дисбаланс при качествената оценка на обстоятелствата по чл. 54 НК, което е в основата на твърде строгото наказване на подсъдимия; както и че макар правилно да е прието, че П. е личност с ниска степен на обществена опасност, е отдадено по-голямо значение на преценката, че деянието му е със завишена такава. Поставя се акцент върху лайтмотива на защита, че причините за трагичното ПТП са единствено в дълбоко погрешната преценка на подсъдимия за важността на непосредствено осъществяваната от него служебна задача, по повод на която е пътувал с опасно висока скорост и надценяването на чието значение е оцетило възможността му да отдаде полагащото се значение на пътната безопасност. Към касационната инстанция се отправя настойчива молба за проява на снизхождение спрямо подсъдимия, като се намали на минимума наложеното му наказание (лишаване от свобода) и се приложи разпоредбата на чл. 66 от НК относно изпълнението на същото.

В срока по чл. 351 ал. 4 НПК е постъпило допълнение към касационната жалба на подсъдимия, също изготвено от защитника му адв. К. Н.. В него са изложени допълнителни съображения в подкрепа на заявеното в жалбата касационно основание по чл. 348 ал. 1 т. 3 НПК и на молбата за снизхождение, а именно – че съобразно приетата в обвинителния акт и призната от подсъдимия фактология непосредствено преди фаталния удар пострадалото дете се е спряло на пешеходната пътека и се е обърнало в обратна посока, като по този начин, спирайки безпричинно на пешеходната пътека, обективно е нарушило правилото

на чл. 113 ал. 1 т. 2 от ЗДвП, забраняващо такова поведение, и това е довело до съпричиняване на резултата.

Заявеното в жалбата на частния обвинител Б. С., подадена чрез поверениците й адв. Н. Д. и адв. Б. А., недоволство от въззивното решение касае потвърждаването на първоинстанционната присъда в частта ѝ относно наложените на подсъдимия наказания. Формулирано е оплакване, че наказанието на подсъдимия е явно несправедливо, постановено при допуснати съществени процесуални нарушения, както и при нарушение на закона. Като неправилни се определят изводите на въззивния състав, с които се потвърждава първоинстанционната присъда по отношение индивидуализацията на наказанията на подсъдимия. Твърди се, че в случая наложеното наказание е в противоречие с визирания в чл. 35 ал. 2 от НК принцип за съответствие на наказанието на извършеното престъпление, като в тази връзка се настоява, че не бива наказанието да бъде в подобен нисък размер. Отправя се молба на основание чл. 354 ал. 5 във вр. чл. 348 ал. 1 т. 1, т. 2 и т. 3 от НПК да се измени наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода и същото да се увеличи в размер на 4 години и 8 месеца, което да бъде изтърпяно ефективно.

В съдебното заседание пред ВКС защитникът на подсъдимия В. П. адв. К. Н. поддържа описаното в касационната жалба и в допълнението към нея. Заявява дълбокото си убеждение и вяра, че подсъдимият може да бъде превъзпитан и без да влиза в затвора. Моли касационната инстанция да сподели това негово убеждение и да прояви справедливо снизхождение.

В лична защита подсъдимият В. П. заявява, че се придържа към казаното от защитника си, поддържа жалбата и моли за снизхождение. В последната си дума заявява колко много съжалява и се обръща към семейството на М. с молба да му простят.

Повереникът на частния обвинител Б. С. адв. Б. А. моли да бъде оставена без уважение касационната жалба на подсъдимия и съответно да бъде уважена касационната жалба на частното обвинение. Счита, че наказание в размер на 7 години лишаване от свобода, редуцирано с една трета, до 4 години и 8 месеца лишаване от свобода, което да бъде изтърпяно ефективно, ще се явява справедливо и отговарящо на целите на закона, тъй като ще покрие критериите за индивидуалната и генералната превенция. Моли за постановяването на съдебен акт в този смисъл.

Повереникът адв. Н. Х. поддържа изложеното от адв. А..

Частният обвинител Б. С. моли за справедливост, да има ефективно наказание и подсъдимият да си понесе наказанието за това, което е сторил.

Представителят на В. счита за неоснователно искането на подсъдимия да се отдаде необходимата относителна тежест на обстоятелствата със смекчаващ характер и по-точно на обстоятелството, че е бързал да изпълни важна служебна задача. Смята също, че и частното обвинение без основание възразява срещу дейността на предходната инстанция по определяне на наказанието. Намира, че наказанието съответства на обществената опасност на конкретното деяние и на ниската обществена опасност на личността на подсъдимия П., както и че дейността на АС – Пловдив е законосъобразна и че с оглед на това не е необходима отменителна или изменителна касационна намеса. Пледира решението на АС – Пловдив да се остави в сила.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, след като обсъди изложените в жалбите доводи в подкрепа на релевираните оплаквания, както и заявените в съдебно заседание становища на страните и като извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в рамките на правомощията си, установи следното:

I. Първоначално производството пред първата съдебна инстанция (Окръжен съд – Пазарджик) е образувано по обвинителен акт, изготвен от прокурор при ОП – Пазарджик, с който на подсъдимия В. Т. П. е било повдигнато обвинение за извършено престъпление по чл. 343, ал. 3, пр. 8, б. „б“, пр. 1 вр. ал. 1, б. „в“, пр. 1 вр. чл. 342, ал. 1 от НК, осъществено чрез нарушаване правилата за движение по чл. 21, ал. 1, чл. 43, т. 5, чл. 5, ал. 1, т. 1, чл. 6, т. 1 и чл. 116 от ЗДвП и чл. 119, ал. 1 и ал. 2, чл. 196 от ППЗДвП.

Образуваното по така внесения обвинителен акт първоинстанционно производство е приключило с постановяването на присъда № 11/06.04.2022 г. по НОХД № 68/2022 г. по описа на ОС – Пазарджик, с която подсъдимият В. П. е признат за виновен в това, че на 19.07.2021 г. в [населено място], (област), на главен път (път), при управление на лек автомобил (марка) с ДК (рег.номер на МПС), собственост на ОД на МВР Пазарджик, е нарушил правилата за движение по пътищата - чл. 21, ал. 1, чл. 43, т. 5, чл. 5, ал. 1, т. 1, чл. 6, т. 1, чл. 116 и чл. 119, ал. 1 и ал. 2 от ЗДвП и чл. 196 от ППЗДвП и по непредпазливост е причинил смъртта на М.С. – 7-годишна, поради което и на основание чл. 343, ал. 3, пр. 8, б. „б“, пр.1 вр. ал. 1, б. „в“, пр. 1 вр. чл. 342, ал. 1 от НК във вр. чл. 373, ал. 2 от НПК във вр. чл. 54 от НК във вр. чл. 58а, ал.1 от НК във вр. чл. 36 от НК е осъден на наказание лишаване от свобода за срок от четири години и осем месеца, като на основание чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС му е определен първоначален „общ“ режим за изтърпяване на това наказание. Със същата присъда на основание чл. 343г вр. чл. 37, ал. 1, т. 7 вр. чл. 49, ал. 2 от НК подсъдимият В. П. е лишен от право да управлява МПС за срок от шест години, като на основание чл. 59, ал. 4 от НК при изпълнението на това наказание е приспаднато времето, през което е бил лишен по реда на чл. 69а от НПК от право да управлява МПС, считано от 21.07.2021 г. С присъдата е постановено вещественото доказателство - лек автомобил (марка) с рег. (рег.номер на МПС), на съхранение в ОД на МВР [населено място], да се върне на собственика му ОД на МВР [населено място] след влизане на присъдата в сила. С присъдата подсъдимият е осъден да заплати сторените по делото разноски в размер на 1680 лв.

По жалба на подсъдимия В. П. срещу така постановената присъда пред АС – Пловдив е образувано ВНОХД № 216/2022 г., приключило с постановяването на решение № 138/18.10.2022 г. С този въззивен съдебен акт първоинстанционната присъда е изменена, като: - е отменена в частта, с която подсъдимият В. П. е признат за виновен да е извършил нарушенията по чл. 5, ал. 1, т. 1, чл. 6, т. 1, чл. 116, чл. 119, ал. 1 и ал. 2 ЗДвП и по чл. 119, ал. 1 и ал. 2 и чл. 196 ППЗДвП и съответно е признат за невиновен и оправдан по тези обвинения; - е намален размерът на наказанието лишаване от свобода от 4 години и 8 месеца на 3 години; е отменена в частта, с която на основание чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС на подсъдимия В. П. е определен първоначален „общ“ режим за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода и на основание чл. 66, ал. 1 от НК е отложено изпълнението на така определеното му наказание лишаване от свобода в размер на 3 години с изпитателен срок от 4 години; - на основание чл. 67, ал. 3 от НК е наложена на подсъдимия В. П. в рамките на така определения изпитателен срок пробационна мярка по чл. 42а, ал. 2, т. 2 от НК – задължителни периодични срещи с пробационен служител; - намален е размерът на определеното на основание чл. 343г вр. чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК наказание лишаване от право да управлява МПС от 6 години на 4 години, а в останалата ѝ част присъдата е потвърдена.

По касационен протест на прокурор при АП – П. и по касационни жалби на частния обвинител Б. С., подадени лично от нея и чрез поверениците ѝ, е образувано касационно производство по н.д. № 55/2023 г. по описа на ВКС, първо н.о, като с постановеното по това дело решение № 192 от 25.05.2023 г. е отменено

изцяло решение № 138/18.10.2022 г. по ВНОХД № 216/2022 г. по описа на АС-Пловдив и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

След връщане на делото от ВКС пред Апелативен съд – Пловдив е образувано внохд № 249/2023 г. По същото е постановено решение № 159 от 17.08.2023 г., с което първоинстанционната присъда № 11/06.04.2022 г., постановена по НОХД № 68/2022 г. по описа на Окръжен съд – Пазарджик, е отменена изцяло и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на Окръжен съд – Пазарджик от стадия подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание.

След връщането на делото от АС – Пловдив пред Окръжен съд – Пазарджик е образувано НОХД № 802/2023 г. по описа на този съд. Проведеното по това дело нова разпоредително заседание е приключило с произнасянето на определение № 477/25.09.2023 г., с което на основание чл. 249, ал. 2 вр. ал. 4, т.1 вр. чл. 248, ал. 1, т. 3 от НПК първоинстанционният съд е прекратил съдебното производство и е върнал делото на ОП – П. за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения.

По изготвения от Окръжна прокуратура – Пазарджик нов обвинителен акт пред Окръжен съд – Пазарджик е образувано НОХД № 961/2023 г. Същото е приключило с постановяването на присъда № 2/19.01.2024 г., с която подсъдимият В. Т. П. е признат за виновен в това, че на 19.07.2021 г. в [населено място], обл. (област), на главен път (път), при управление на л.а. (марка) с ДК (рег.номер на МПС), собственост на ОД на МВР Пазарджик, е нарушил правилата за движение по пътищата - чл. 21, ал. 1, чл. 43, т. 5 от ЗДвП и чл. 196 от ППЗДвП и по непредпазливост причинил смъртта на М. Б. С. - седемгодишна, като деянието е извършено на пешеходна пътека, поради което и на основание чл. 343, ал. 3, б. „б“, пр.1 вр. ал. 1, б.„в“, пр.1 вр. чл. 342, ал. 1 от НК вр. чл. 58а, ал.1 вр. чл. 54 и чл. 2, ал. 1 от НК е осъден на четири години лишаване от свобода, като е признат за невиновен и оправдан по първоначално повдигнатото му обвинение да е извършил престъплението във връзка с нарушаване разпоредбите на чл. 5, ал. 1, т. 1, чл. 6, т. 1 и чл. 116 от ЗДвП. С присъдата на основание чл. 57, ал. 1, т. 3 от ЗИНЗС е определен първоначален „общ“ режим за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. С тази присъда на основание чл. 343г от НК вр. чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК вр. чл. 49, ал. 2 от НК подсъдимият В. Т. П. е лишен от право да управлява МПС за срок от шест години, като на основание чл. 59, ал. 4 от НК от това наказание е приспаднато времето, през което е бил лишен по реда на чл. 69а от НПК от право да управлява МПС считано от 21.07.2021 г. С присъдата окръжният съд се е разпоредил какво да стане с веществените доказателства по делото и е възложил сторените разноси в тежест на подсъдимия.

По въззивни жалби на защитника на подсъдимия и на частния обвинител (чрез поверениците й) срещу тази присъда пред АС – Пловдив е образувано ВНОХД № 124/2024 г., приключило с постановяването на решение № 86/31.05.2024 г., с което атакуваната присъда е потвърдена изцяло.

По жалба на защитника на подсъдимия и по жалба на частния обвинител, подадена чрез поверениците й, е образувано касационно производство по н.д. № 658/2024 г. по описа на ВКС, второ н.о, като с постановеното по това дело решение без номер и дата (съгласно приложеното на хартиен носител в кориците на делото) и с № 450/19.09.2024 г. (съгласно данните в ЕИСС) е отменено изцяло решение № 86/31.05.2024 г. по ВНОХД № 124/2024 г. на АС – Пловдив и делото е върнато за ново разглеждане на въззивната инстанция.

След връщане на делото от ВКС пред Апелативен съд – Пловдив е образувано ВНОХД № 448/2024 г. Същото е приключило със сега атакуваното пред ВКС

въззивно решение № 205 от 16.12.2024 г., с което първоинстанционната присъда е потвърдена изцяло.

II. По касационни жалби на адв. К. Н., защитник на подсъдимия В. Т. П., и на частния обвинител Б. М. С., подадена чрез поверениците й адв. Н. Д. и адв. Б. А., срещу последното въззивно решение пред ВКС е образувано настоящото касационно производство, което се явява трето по ред.

Касационните жалби са допустими от формална гледна точка - подадени са от процесуално легитимирани страни; в законоустановения срок и срещу акт, подлежащ на касационна проверка съгласно чл. 346, т. 1 от НПК.

В жалбата на защитника на подсъдимия цифрово и словесно е заявено единствено касационното основание по чл. 348 ал. 1 т. 3 от НПК.

В жалбата на частния обвинител формално са заявени цифрово и словесно и трите касационни основания - по чл. 348, ал. 1 т. 1, т. 2 и т. 3 от НПК.

Доколкото ВКС, дори и при трето по ред разглеждане на делото, следва да се произнесе единствено по надлежно релевиращи в касационните жалби основания, се налага да бъдат направени следните предварителни уточнения, определящи пределите на настоящата касационна проверка:

Заявените в жалбата на частния обвинител касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК (нарушение на закона и допуснато съществено нарушение на процесуални правила) не следва да бъдат разглеждани. Претендира се, че така визираните пороци са се проявили при постановяването на наказанието. В принципен план явната несправедливост на наложеното наказание е възможно да се прояви като последица от допуснати нарушения на материалния закон – при неспазване на изискването за неговата законоустановеност, изразяващо се в нарушение на нормативно установени и императивни по съдържание предпоставки за определянето му по вид, размер и начин на изтърпяване, но в случая такива нарушения в жалбата не се сочат. В този ред на мисли както претенцията за нарушение на закона, така и претенцията за допуснати съществени процесуални нарушения е декларативно заявена, неконкретизирана и се свежда единствено до излагането на твърдения в този смисъл (стр. 1 на жалбата). Утвърдено е разбирането, че касационната проверка се ограничава до конкретно заявени нарушения (пороци), посочени в протеста или в жалбата, поради което касационният съд не извършва всеобхватен служебен преглед на обжалвания съдебен акт, а съгласно чл. 347, ал. 1 от НПК се произнася единствено по наведените оплаквания, които трябва да са ясни и недвусмислено уточнени по съдържание. В случая коментираните общо формулирани и декларативни твърдения в жалбата на частния обвинител не съставляват годно основание за касационна проверка, защото не са надлежно уточнени и мотивирани съгласно изискванията на чл. 351, ал. 1 от НПК. За да може да изпълни процесуалната си функция, тази жалба следва да е аргументирана в достатъчна степен - да конкретизира в какво точно се изразяват претендираните процесуални нарушения и нарушение на материалния закон. И след като частният обвинител (чрез поверениците си) не е уточнил в какво точно се състои недоволството му от съдебния акт от гледна точка на твърдените за допуснати съществени процесуални нарушения и нарушение на материалния закон, ВКС няма правомощия по свой почин и по собствено усмотрение да замести тази непълнота на сезиращия документ. Изключения от това правило са процесуално допустими само в интерес на правосъдието, когато се касае до невъзведени особено съществени нарушения, които накърняват базисни, конституционно защитени човешки права, каквито нарушения в разглеждания случай не се констатира. В тази връзка настоящият касационен състав намира, че изложените в жалбата на частния обвинител

аргументи във връзка с обосноваването на недоволството от атакувания въззивен съдебен акт следва да бъдат преценявани единствено от гледна точка на релевираното касационно основание „явна несправедливост на наложеното наказание“ и да бъдат обсъждани като такива в подкрепа на искането за определяне на по-високо по размер наказание (лишаване от свобода). Така, макар от формална гледна точка в жалбата на частния обвинител да са релевирани касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 от НПК, то изложените в тази жалба доводи и искания очертават само и единствено претенция за явна несправедливост на наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода.

По тези съображения в обсега на настоящата проверка се включва само претендираното и в двете жалби (но в различни аспекти) касационно основание по чл. 348 ал. 1 т. 3 от НПК.

III. В случаите, когато делото се разглежда за трети път от върховната съдебна инстанция, се прилагат правилата на чл. 354, ал. 5 от НПК, съгласно които Върховният касационен съд решава делото, без да го връща за ново разглеждане, като има и правомощията на въззивна инстанция. Съобразно посочената процесуална норма при третото по ред касационно производство ВКС е изправен пред две възможности – или да упражнява само касационни правомощия и да действа само като съд по правото, или в определени хипотези да встъпва в правомощията на въззивен съд, респ. да упражнява въззивни правомощия.

При трето разглеждане на делото ВКС може да упражни правомощията на въззивна инстанция, когато е необходимо: сам да допусне, събере и провери нови доказателства (за да осигури разкриването на обективната истина; за обективното, всестранно и пълно изследване на всички обстоятелства по делото), които да бъдат подложени на анализ ведно със събраните от предходните инстанции доказателства, респ. да направи собствен цялостен анализ на събрания от предходните инстанции доказателствен материал, без сам да допуска и събира такива, и в резултат на тази своя дейност (разгледана и в двата аспекта) да приеме нови фактически положения; да извърши собствена преценка за приложението на материалния закон, вкл. и въз основа на възприета за пръв път от него фактология, като оправдае осъден подсъдим извън случаите по чл. 354, ал. 1, т. 2 вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК или осъди оправдан подсъдим; както и да увеличи наказанието или да отмени приложението на чл. 64 ал. 1 и чл. 66 от НК. Следователно въззивните правомощия на ВКС, предвидени като възможност в хипотезата на чл. 354, ал. 5, изр. 2 от НПК, се осъществяват само когато се разкрият процесуални пороци в дейността на контролирания съд, довели до незаконосъобразна доказателствена дейност, а по този начин и до установяването на невярна (необоснована) фактическа обстановка, релевантна за отговорността на дееца, и като последица - в някои случаи - до неправилно приложение на закона в посочените аспекти; както и когато се налага да се отстрани явна несправедливост на наказанието, налагаща увеличаване на същото или отмяна освобождаването от изтърпяването му по чл. 64 ал. 1 или чл. 66 от НК. Тези пороци съгласно чл. 354, ал. 3 от НПК по принцип биха довели до връщане на делото за ново разглеждане на въззивния съд, но в обсъжданата хипотеза е предвидена възможност касационният съд да встъпи в правомощията на въззивната инстанция и сам да ги отстрани.

В конкретния случай в извършената при последното разглеждане на делото от АС – Пловдив процесуална (доказателствена) дейност не се откриват никакви недостатъци и пороци (като такива не се и твърдят), които да налагат в настоящото касационно производство, протичащо по реда на чл. 354, ал. 5, изр. второ от НПК, ВКС да встъпва в правомощията на въззивната инстанция и сам да събира и проверява доказателства и/или да извършва нова самостоятелна оценка на

доказателствените материали; или да преоценява установените факти от гледна точка приложението на материалния закон (в каквато насока не е отправяно искане от страните). Освен това в настоящото производство ВКС не констатира и необходимост от налагане на по-строга санкция на подсъдимия, която да изисква увеличаване размера на наложеното му наказание лишаване от свобода, в какъвто смисъл е заявената претенция в жалбата на частния обвинител.

Във връзка с посоченото в предходния абзац след анализ на всички обстоятелства по делото касационният съд прецени като неоснователно заявеното в жалбата на Б. С. оплакване за явна несправедливост на санкцията поради ниския ѝ размер. Съдържанието на въззивното решение не дава основание да се приеме, че поставените на вниманието на АС – Пловдив доводи на частното обвинение са останали неоценени от този съд. В този смисъл всички оплаквания на частния обвинител за занижен размер на наложеното наказание лишаване от свобода са били подробно и внимателно обсъдени и аргументирано отхвърлени.

На практика оплакванията в касационната жалба на частния обвинител до голяма степен преповтарят и възпроизвеждат тези, развити във въззивната такава. Необходимо е да се подчертае, че в настоящото производство частното обвинение не сочи никакви нови обстоятелства, които следва да бъдат самостоятелно отчетени от ВКС при отмерването на санкцията, които да не са били взети предвид и от апелативния съд.

В касационната жалба на частния обвинител се оспорва наличието и значимостта на част от възприетите смекчаващи отговорността на подсъдимия обстоятелства, като същевременно се претендира неоснователното неотчитане на съществуващи отегчаващи такива. Въззивният съд е отговорил вярно и аргументирано на излагани пред него идентични доводи, но доколкото те се поставят отново и пред настоящата инстанция, им се следва отговор, който в същината си не се отклонява и различава от съображенията на контролирания съд.

Настоящият състав не намира никакво основание да ревизира оспорваната от частното обвинение констатация на въззивния съд за наличието на изключително положителни личностни характеристични данни за подсъдимия. Несъгласието с тази констатация, на първо място, е обосновано с декларативното твърдение, че тя е направена при липсата на доказателства в нейна подкрепа. Такъв довод е навеждан от частния обвинител и пред въззивната инстанция, която с пълно основание го е отхвърлила като несъстоятелен. В тази връзка правилен е изводът на контролирания съд, че всички възприети от него факти и обстоятелства, обосноваващи позитивната личностна характеристика на подсъдимия, са безспорно и категорично доказателствено обезпечени. На второ място, несъгласието с приетата добра личностна характеристика на подсъдимия е обосновано с неясни възражения срещу преценката на въззивния съд да кредитира като достоверни показанията на св. С. в частта им относно установяването на положителни характеристични данни за подсъдимия. Това несъгласие е обосновано и със също неясни възражения срещу доказателствения потенциал на показанията на съпругата на подсъдимия да установи факти относно семейното положение на подсъдимия в контекста на личностната му характеристика. Както бе вече отбелязано, въззивният съд не е допуснал нарушения в оценъчната си доказателствена дейност, вкл. и относно показанията на свидетелите Г. С. и М. П. (съпруга на подсъдимия). Същите са били интерпретирани съобразно действителното им съдържание, като анализът им в никакъв случай не съдържа характеристики на превратност, изопачаване или субективизъм, поради което те правилно са били ценени като надлежна доказателствена основа на формираните изводи относно положителните личностни качества на подсъдимия.

Относно изразеното недоволство срещу извода на въззивния съд да отчете семейното положение на подсъдимия като елемент от цялостната му личностна характеристика, изразяваща се и в това той да е грижовен родител и съпруг, следва да се подчертае, първо, че самият закон (чл. 102 т. 3 НПК) посочва семейното положение на подсъдимия като обстоятелство от значение за отговорността му и второ, че практиката на ВКС неотклонно приема семейното положение, наред с добрите характеристични данни, за облекчаващо вината и отговорността обстоятелство (решение № 416 от 22.10.2013 г. по н.д. № 1470/2013 г., II н.о. на ВКС). В настоящия случай не се оспорва самият факт на семейното положение на подсъдимия (че е женен и родител на две деца – малолетно и непълнолетно) от формалната му страна, а съдържателната му такава, свързана с полагането на грижи за семейството и конкретно за съпругата му и за двете им деца, както и с естеството на тези грижи. В тази насока, първо, се възразява, че липсват доказателства подсъдимият да е грижовен родител и съпруг и второ, се възразява, че предоставянето на издръжка и грижите за децата не е поведение, което да се третира като изключително постижение. По повод първото от тези възражения е важно изложеното вече в предходния абзац относно правилността на преценката на апелативния съд за наличието на необходимата доказателствена обезпеченост на приетите факти, обосноваващи позитивната личностна характеристика на подсъдимия, в това число и от гледна точка на проявената от него грижовност като родител и съпруг. А относно второто следва да се подчертае, че в трайно установената си практика ВКС не е поставял изискване полагането на грижи в рамките на семейството (по отношение на малолетни и/или непълнолетни деца и съпруг) да има характеристиките на изключително постижение, за да бъде ценено семейното положение, респ. полагането на грижите за децата и семейството като смекчаващо обстоятелство. В многобройни свои решения, сред които и следващо изброените (№ 321 от 30.06.2011 г. по н.д. № 1500/2011 г., II н.о.; № 253 от 11.06.2013 г. по н.д. № 842/2013 г., II н.о.; № 78 от 04.08.2015 г. по н.д. № 36/2015 г., III н.о.; № 92 от 05.06.2015 г. по н.д. № 2031/2014 г., II н.о.; № 226 от 17.01.2020 г. по н.д. № 919/2019 г., III н.о.; № 191 от 21.12.2020 г. по н.д. № 873/2020 г., III н.о.; № 36 от 09.04.2020 г. по н.д. № 24/2020 г., II н.о.; № 50165 от 16.01.2023 г. по н.д. № 614/2022 г., I н.о.; № 156 от 08.03.2024 г. по н.д. № 13/2024 г., I н.о.; № 311 от 31.05.2024 г. по н.д. № 230/2024 г., I н.о. и др.), ВКС неотменно е отчитал факта на полагането на грижи за семейството и в частност за децата като смекчаващ отговорността фактор. В коментираната обичайна хипотеза на полагане на грижи не се касае за изключително по своя характер обстоятелство по смисъла на чл. 55 от НК, за да е необходимо поведението по даването на издръжка и полагането на грижи да отговаря на критерия за изключителност – отдаваните дължими грижи значително да надвишават обема на обичайните и да имат особено съществено значение за лицата, нуждаещи се от тях. В настоящия случай неоправдано завишено се явява поставеното от частното обвинение изискване към интензитета на полаганите от подсъдимия грижи за членовете на семейството му (съпруга и деца), за да бъдат те ценени като смекчаващо обстоятелство по смисъла на чл. 54 от НК.

Несъстоятелни са и аргументите, с които частният обвинител оспорва както съдържанието и значението на изразеното и изказано от подсъдимия съжаление за извършеното от него деяние и за настъпилия тежък резултат, така и изобщо факта на изпитването от него съжаление. Претенцията за отсъствие на чистосърдечно съжаление и на човешко съчувствие е обоснована с доводи, че единствените данни за изказано съжаление са твърденията на подсъдимия, заявени само и единствено в открито съдебно заседание и то отново само и единствено за целите на процеса,

като в тази връзка се настоява, че най-искрената форма на съжаление за подобно деяние би било личното извинение към роднините на детето и готовността на подсъдимия да понесе едно справедливо наказание, каквото, според частния обвинител, би било четири години и осем месеца лишаване от свобода. От данните по делото е видно, че в хода на целия наказателен процес (на ДП и в заседанията пред различните съдебни инстанции, вкл. и при настоящото разглеждане на делото пред касационната инстанция) подсъдимият многократно е изразявал своето критично отношение към деянието и към настъпилия трагичен резултат, изказвайки извинение на близките на детето и изразявайки своето искрено съжаление за случилото се. Въззивният съд правилно е преценил, че в случая така изразеното от подсъдимия съжаление не е формално, а напротив, изпълнено е с присъщото за този морално-емоционален акт съдържание. Съжалението е проявяване на чувство на жал, на жалост и на състрадание към някого (Български тълковен речник, Наука и изкуство, С., 2012 г., стр. 946), като в конкретния случай по време на цялото наказателно производство до момента П. не веднъж, многократно, е заявил своето чувство на жалост и искрено състрадание към загиналото дете и към неговите близки. В лаконичната, неясна и не особено прецизна формулировка на обсъжданото оплакване прозира тезата на частното обвинение, че за да е действително и искрено проявеното съжаление, то трябва да е обективизирано в лично извинение към роднините на пострадалото дете, което да е поднесено към тях извън условията на провежданите по делото отрити съдебни заседания. Това виждане категорично не може да бъде споделено, тъй като не е съобразено със спецификата на този морално-емоционален акт. За изпълването на този морално-емоционален акт с присъщото му съдържание е без значение дали деецът лично се е срещнал с близките на пострадалото дете, за да им заяви извиненията си и състраданието си, както и къде (в пространството) е сторено това – дали в съдебната зала или на друго място. В тази връзка в практиката си ВКС дори приема, че са възможни „причини от различен характер, които да са пречили подсъдимия да адресира извиненията си и съжалението си директно към близките на детето – напр. срам, неудобство липса на достатъчно смелост да се изправи пред тях и пр., а не непременно отсъствие на съчувствие и състрадание към тях“ (решение № 184/20.01.2021 г. по н.д. № 820/2020 г. на трето н.о. на ВКС). Тук следва да бъде добавено, че по делото се съдържат достатъчно данни, които сочат, че подсъдимият напълно е осъзнал неправомерността на своето поведение, като в хода на процеса ясно е изразил негативното си отношение към това свое поведение и към неговите трагични последици. Най-красноречивата оценка за причиненото от него се съдържа в признанието му, че цял живот ще носи чувството, че е убиец на пострадалото дете. Това отношение на П. към настъпилия резултат е показателно за наличие на действително преживяно от него съжаление за извършеното, за осъзнаване на факторите, довели до престъплението, и за нагласа за промяна на поведението му. В тази връзка особено важна в случая е липсата на ангажирани по делото доказателства за продължаващо социално и правно неприемливо поведение на подсъдимия след извършването на престъплението. Дори напротив, както бе посочено, по делото се съдържат достатъчно данни, индикиращи, че подсъдимият не само е разбрал последиците от престъпното си деяние, но им дава и своята негативна морална оценка и същевременно преосмисля бъдещото си поведение именно през призмата на тази своя оценка. Затова при отсъствието на обективни факти, които да опровергават искреността на направената от него морална оценка на деянието си и да показват липса на мотивация у него за положителна промяна, не може да се направи заключение, че изказаното от подсъдимия съжаление е само декларативно и

формално, неискрено, неосъзнато и че се извършва с цел единствено да се облекчи наказателно-правното му положение. Демонстрираното от П. съжаление е недвусмислено, като обстоятелството, че едновременно с това той е изтъквал доводи за смекчаване на наказателната му отговорност с отправена молба и проявено очакване за снизхождение, упражнявайки правото си на въззивна и касационна жалба, категорично не игнорира искреността на този негов морален акт (решение № 84 от 14.06.2022 г. по н. д. № 272/2022 г., I н.о. на ВКС). При това положение, след като по делото няма данни, а и след като от предходните инстанции не са отчетени такива, внасящи съмнение в искреността на изразеното от подсъдимия съжаление, което е проява и на разкаяние за извършеното от него деяние и настъпилия резултат, и след като това негово отношение не е декларативно и обслужващо единствено желание да бъде санкциониран по-леко, то въззивната инстанция с основание е отчела при определяне на обстоятелствата по чл. 54 НК проявеното от подсъдимия съжаление и разкаяние за стореното, показващо и критичност към собственото му поведение.

Неоснователно е и оплакването на частното обвинение, че в случая оказаната от подсъдимия помощ на пострадалото дете след инцидента не следва да бъде отчитана като смекчаващо отговорността му обстоятелство. На изложения в негова подкрепа аргумент, че това обстоятелство не е отразено като факт в обстоятелствената част на обвинителния акт, е даден отговор в предходното отменително решение на ВКС, постановено в настоящото наказателно производство (решение № 450 от 19.09.2024 г. по н.д. № 658/2024 г., II н.о. на ВКС). Сподейайки изцяло изложеното в това решение виждане, настоящият състав също счита, че особената процедура, проведена на основание признанието по чл. 371 т. 2 НПК, действително налага ограничение при установяването на невключени в обстоятелствената част на обвинителния акт факти, но това ограничение не е абсолютно и не се простира до факти, които са от значение за индивидуализацията на наказателната отговорност и не са в противоречие с фактите по обвинението. С оглед на това коментираното обстоятелство относно оказването на помощ на пострадалата от страна на подсъдимия като отговарящо на тези критерии с основание е ценено при индивидуализацията на наказанието и в частност като смекчаващо отговорността на подсъдимия. Следващите доводи на частното обвинение в насока оспорване решението на въззивния съд да приеме оказаната помощ на пострадалата като смекчаващо обстоятелство се основават на твърденията, че непосредствено след инцидента първото нещо направено от страна на подсъдимия не е оказването на първа помощ на малолетната М., а да се свърже по телефона с колегите си в структурата на МВР, за да съобщи, че е причинил катастрофа; че използваните от подсъдимия при този разговор думи „...Стана ПТП, утрепах едно мангалче...“ безспорно показвали отношението му към събитието и причинения резултат; както и че само по себе си държането на пострадалото дете на ръце не представлява оказване на помощ. Идентични възражения са правени и пред въззивния съд, който на стр. 24 и 31 от решението си им е дал убедителни и законосъобразни отговори, които напълно се споделят от касационната инстанция. По повод тези възражения апелативният съд правилно е приел, че макар подсъдимият да не е отдал първостепенно значение на грижата за пострадалото дете, въпреки че не може да има друг извинителен ангажимент, противопоставим на грижата за спасяване на човешки живот, а се е обадил първо по телефона на свои колеги в МВР, това негово поведение в случая не изключва безспорно установения факт на впоследствие оказаната от него помощ на пострадалото дете, изразяваща се държането на детето и в правенето на изкуствено дишане спрямо същото. Без съмнение тези действия на подсъдимия по своя характер са били

насочени субективно и обективно към спасяването живота на пострадалата, докато тя е била жива, поради което те изпълват съдържанието на „оказана помощ“ и с основание са били ценени като обосноваващи такава (мотивите на т. 5. „б“ от ППВС № 1/1983 г.). В тази връзка като несъстоятелен следва да се определи доводът, че само по себе си държането на пострадалото дете на ръце не представлява оказана помощ. Установените от контролирания съд факти сочат, че подсъдимият не само е държал детето на ръце, но му е правил и изкуствено дишане, като тези факти не са произволни, а са доказателствено обезпечени от показанията на безпристрастните и незаинтересовани свидетели Д. К. и И. Г., което правилно е отчетено от въззивния съд. А що се касае до твърдението, че в проведения след произшествието телефонен разговор подсъдимият е използвал думите „...Стана ПТП, утрепах едно мангалче...“, следва да се отбележи, на първо място, че в рамките на възприетата по делото фактическа обстановка не е установено такова изявление на подсъдимия и на второ място, че по делото липсват доказателства, респ. доказателствени средства, които да установяват факта на това изявление, като и в самата жалба не се сочи от кой конкретен доказателствен източник се извежда този факт.

Напълно несъстоятелна е и поддържаната при настоящото касационно обжалване теза на частния обвинител, че тъй като подсъдимият е управлявал само и единствено служебни автомобили, както и автомобил, собственост на неговата майка, и не е притежавал и управлявал собствен автомобил, то поради тази причина по отношение на него липсват констатирани предходни нарушения на правилата за движение по пътищата, освен установеното по делото едно единствено такова. Аргументите в подкрепа на това становище се основават на житейската логика и предположението, че едно лице би могло да извърши стотици нарушения на ЗДвП, изразяващи се в управление на МПС с превишена скорост, но че ако те са извършени с МПС, което не е негова собственост, тези нарушения е възможно никога да не му бъдат вменени, доколкото това зависи единствено от волята на собственика. На базата именно на това предположение и на посочената житейска логика частното обвинение си обяснява и наличието само и единствено на едно административно наказание на подсъдимия по ЗДвП. Не съществува никакво съмнение, че житейската логика няма характер нито на доказателствен източник, нито на доказателство, нито на способ за събиране и проверка на доказателства (решения на ВКС № 252 от 30.06.2015 г. по н.д. № 628/2015 г., II н.о.; № 335 от 10.02.2015 г. по н.д. № 995/2014 г., II н.о.; № 369 от 26.06.2024 г. по н.д. № 1129/2023 г., II н.о.), поради което позоваването на такава не е в съответствие с процесуалния закон. Житейската логика и основанията на нея предположения не заместват доказателствата, поради което отсъствието на обективни положителни фактически данни, които да установяват претендираните от частното обвинение многобройни нарушения на правилата за движение от страна на подсъдимия, не могат да бъдат запълвани с недопустими за наказателния процес предположения (аргумент от чл. 303 ал. 1 НПК).

С оглед гореизложеното и след като с процесуално допустимите способности и средства на доказване е установено само едно единствено предхождащо деянието административно нарушение на правилата за движение, извършено от подсъдимия, лишена от основание е претенцията на частното обвинение в случая да не се придава прекалено голяма тежест на наличието на само едно нарушение на нормите на ЗДвП от страна на подсъдимия.

Неподкрепено от никакви доказателства и затова изцяло голословно е твърдението на частния обвинител, че в личността на П. се наблюдава едно гротескно израждане, което е стигнало до чувство на пълна безнаказаност и

поставяне над закона и обществените порядки, защото е бил „полицай“, което за подсъдимия очевидно означавало „недосегаем“. В делото не присъстват никакви доказателства за такъв личностен профил на подсъдимия. Доказателства за такова проявление на личността му категорично не се съдържат и в цитираната в жалбата на С. справка, респ. в приложеното към нея копие от постановление за отказ да се образува досъдебно производство. Това постановление (за отказ да се образува досъдебно производство) е официален диспозитивен документ, който не е писмено доказателствено средство по смисъла на НПК. Това прокурорско постановление не се ползва с доказателствена сила относно съдържащите се в него фактически констатации, тъй като описаните в обстоятелствената му част факти не са изведени в резултат на събрани и проверени по реда на НПК доказателства, а в резултат на извършена не чрез способите на НПК предварителна проверка. Освен това в постановлението за отказ да се образува досъдебно производство са описани факти с различна насоченост, съответстващи на представените различни версии за случилото се, като на практика в него отсъства обща и еднозначна безспорно установена фактическа картина на обсъжданите събития. По тези причини цитираното постановление не доказва и установява фактите, на които частното обвинение се позовава в жалбата, а доказва единствено, че е извършена предварителна проверка, която е приключила с отказ да се образува досъдебно производство срещу подсъдимия. Но сами по себе си фактът на проверката, както и отказът да се образува досъдебно производство нямат никакво отношение към определянето на личностния профил на подсъдимия, поради което не могат да бъдат ценени в този аспект. В случая дадената от частния обвинител С. негативна оценка на личността на подсъдимия не е основана на обективни данни, а само на собствената ѝ субективна преценка, обусловена от трагичния за нея резултат от деянието на подсъдимия, което в житейски план е напълно разбираемо, но от юридическа гледна точка е недопустимо. И именно поради изцяло субективния си характер твърдяната в жалбата негативна оценка за личността на подсъдимия не може да бъде отчетена като отегчаващо обстоятелство при индивидуализацията на наказанието.

По повод отправения упрек към въззивния съд, че при определяне на размера на наложеното наказание не е взел под внимание подбудите за извършване на престъплението, които, според частното обвинение, се изразяват в управлението на МПС при грубо нарушение на нормите на ЗДвП, и че поради това е наложил наказание, влизащо в противоречие с принципа на индивидуалната и генералната превенция по чл. 36, ал. 1 от НК, касационният съд намира следното: принципно е положението, че в настоящия казус подбудите за извършването на инкриминираното престъпление не могат да се изразяват в грубото нарушение на нормите на ЗДвП, както се настоява от частния обвинител, тъй като именно чрез нарушението на нормите на ЗДвП се осъществява самото изпълнително деяние на престъплението - осъществява се външната физическа проява на престъпното поведение. Подбудите касаят формирането на мотивите за осъществяването на това поведение, като приетите за установени по делото фактически положения обосновават извод, че в случая мотивите за извършването на нарушенията на ЗДвП, довели до настъпилото ПТП, не следва да се търсят в желание на подсъдимия да демонстрира грубо незачитане на правилата за движение по пътищата, респ. в преследвана от него цел да изявява себе си чрез необмислено, дръзко и рисковано управление на МПС. Установените по делото факти сочат, че действителната причина подсъдимият да извърши вменените му нарушения на правилата за движение се дължи на стремежа му по-бързо да се придвижи във връзка с изпълнението на възложена му служебна задача, като в това именно се

коренят и подбудите му да извърши нарушенията на ЗДвП. В тази връзка въззивният съд правилно е приел, че в случая тази причина не е извинителна за поведението му и че с оглед на това тя не може да бъде изключващ наказателната му отговорност фактор. Но по повод коментираното оплакване на частното обвинение следва да се добави, че посочената причина за незаконосъобразните действия на подсъдимия не може да има негативно отражение и значение за индивидуализацията на неговата отговорност, доколкото мотивите за конкретното му поведение са обосновавали в представите му постигането на правомерна от гледна точка на обществените ценности служебна цел.

Напълно неоснователен е и укорът към въззивния съд, че не е отдал необходимото значение на характера и социалната значимост на множеството и ежедневни нарушения в обществото ни, сходни на тези, които са извършени от подсъдимия, и че по този начин не само не са спазени принципите на общата и индивидуалната превенция на наказанието, а нещо повече - подобно поведение на пътищата се толерира. В основата на това оплакване в касационната жалба на частния обвинител е залегнало разбирането, че случилото се с пострадалото дете е част от общата картина на пътно-транспортния травматизъм в нашата страна, с който обществото полага усилия да се справи, и че това само по себе си налага по-сериозно наказателно санкциониране на подсъдимия. Но това оплакване не държи сметка, че наказателната отговорност за извършено престъпление е лична и се понася в зависимост от степента на обществената опасност на самото деяние и на дееца, както и от всички останали обстоятелства, включени в обхвата на чл. 54 НК, като наказанието винаги трябва да е съответно на извършеното престъпление. Затова наказанието за дадено престъпление не може да бъде определяно в зависимост от тенденции относно тежестта на престъпните прояви от определен вид и ефекта им върху обществото. Обратното би означавало наказателната отговорност на извършителя на престъпление да бъде ангажирана не само за лично стореното от него, но и за други престъпни прояви, в които той няма лично участие, което е недопустимо и правно нетърпимо предвид принципа за личния характер на наказанието, прокламиран в чл. 35, ал. 1 и 2 НК. Високият статистически ръст на транспортните престъпления и значителната им обществена опасност са безспорни обстоятелства, но за постигане на целите на чл. 36 НК отговорността следва да съответства на степента на обществена опасност на конкретното деяние и на конкретния деец, като съдът е длъжен да отчете всички особености на всеки отделен случай от гледна точка индивидуализацията на санкцията. Т.е., ръстът на тези престъпления не би могъл сам по себе си да е фактор, обуславящ увеличаване размера на наказанието, като се игнорират всички останали обстоятелства, имащи значение за отмерване на наказателната принуда, която следва да се приложи спрямо подсъдимия в конкретното наказателно производство. В дейността по индивидуализацията на наказанието съдът отчита не обществената опасност на престъпленията от определен вид, а специфичната обществена опасност на разглежданото деяние и на дееца. В случая обществената опасност на инкриминираното деяние е намерила израз при определянето на санкцията за престъпленията по чл. 343 НК. В тази връзка настоящият състав в никакъв случай не подценява настъпилия тежък вредоносен резултат - загубата на детски живот, но отбелязва, че той е съобразен от законодателя при определянето на параметрите на санкцията за случаи като процесния. Преценката за размера на наказанието не може да се основава единствено върху тежестта на съставомерния резултат, а на комплексната оценка на всички значими за индивидуализацията на наказанието обстоятелства, включени в обхвата на чл. 54 НК. Освен това при разрешаването на въпроса за размера на наказанието съдът трябва да постигне

баланс между посочените в чл. 36 НК цели - поправянето и превъзпитанието на осъдения и общопревантивната функция на наказанието, което априори означава, че по-строго санкциониране на дееца не може да се следва само по съображения за постигане на генералната превенция. Нейните цели винаги се постигат чрез индивидуалната превенция, а не с абстрактна и несъобразена с конкретното деяние и конкретния деец строгост и тежест на наказанието.

По тези съображения, както и по изложените такива, с които се намери за неоснователна претенцията на частния обвинител за разширяване кръга на отегчаващите и за смаляване този на смекчаващите обстоятелства, както и за преоценка тежестта на отегчаващите спрямо смекчаващите, настоящият съдебен състав приема, че наложеното наказание лишаване от свобода не е занижено по размер, поради което атакуваният съдебен акт не страда от претендирания от частния обвинител порок.

Предвид гореизложеното, в обобщение, ВКС не намери основание да упражнява въззивни правомощия в никой от изброените по-горе възможни аспекти – нито за събиране, проверка и оценка на доказателства и възприемане на различни фактически положения, нито за приложението на материалния закон - в случая в условията на чл. 336 ал. 1 т. 3 НПК - вкл. и въз основа на възприета за пръв път от ВКС фактология; нито за отстраняване на явна несправедливост на наказанието посредством увеличаването му. С оглед на това текущата касационна проверка се извърши по реда на редовното касационно производство с упражняване само на касационни правомощия.

IV. Доколкото оплакванията и искането в касационната жалба на частния обвинител обосновават възможност за упражняване на въззивни правомощия по увеличаване на наказанието, то поради тази причина основателността на същите бе поставена като предмет на обсъждане по-горе във връзка именно с определянето на вида правомощия, които упражнява настоящият състав на ВКС при текущото разглеждане на делото. Но след като те бяха оценени като неоснователни и с оглед на това бе преценено, че касационната инстанция няма да упражнява въззивни правомощия, а ще упражнява само касационни такива, то оттук насетне ще бъдат разгледани само възраженията на защитата на подсъдимия за явна несправедливост на наложеното наказание, тъй като произнасянето по тях предполага упражняването именно на касационни правомощия.

Установяването на обстоятелствата по чл. 54 НК предхожда тяхната оценка от гледна точка справедливостта на наказанието, поради което първо ще бъде разгледано оплакването за невключване в кръга на тези обстоятелства на твърдяното съпричиняване на резултата от страна на пострадалото дете заради безпричинното му спиране на пешеходната пътека в нарушение на правилото на чл. 113 ал. 1 т. 2 от ЗДвП, забраняващо такова поведение. В действителност приетата в обвинителния акт и призната от подсъдимия фактология сочи, че непосредствено преди фаталния удар пострадалото дете се е спряло на пешеходната пътека и се е обърнало с дясната си задна част на тялото към предницата на движещия се към него автомобил, след което било блъснато с предната дясна част на автомобила в задната дясна част на тялото му. Но тъй като в случая ударът е настъпил на пешеходна пътека и подсъдимият като водач на предизвикалото произшествие ППС е превишил разрешената максимална скорост за движение и същевременно е нарушил и други правила от ЗДвП, имащи отношение към това произшествие, то по силата на разпоредбата на чл. 119 ал. 5 от ЗДвП (в сила от 26.01.2017 г.) пострадалата М. С. (в качеството си на пешеходец) не се счита за съпричинител за настъпване на произшествието. С оглед на това

претенцията на защитата за наличие на съпричиняване от страна на пострадалото дете се явява неоснователна.

Утвърдено в практиката на ВКС е разбирането, че за правилното определяне съдържанието и обема на наказателната отговорност винаги е необходимо индивидуалната тежест на конкретната проява, имаща различно измерение при всеки отделен случай, да бъде разгледана в комплекс и с данните за личността на дееца и подбудите му да извърши деянието, които определят необходимостта от повече или по-малко интензивно наказателно въздействие с оглед постигане целите на специалната и генерална превенция. В настоящия казус не е намерен в достатъчна степен и съответно не е постигнат справедливият баланс между тежестта на деянието, личността на дееца, подбудите за извършването на деянието и смекчаващите и отегчаващи обстоятелства, от една страна, и отмереното наказание, от друга, което изисква упражняване на касационните правомощия по чл. 354, ал. 2, т. 1 от НПК.

Санкцията, чиято справедливост в случая подлежи на преценка, е определеното на подсъдимия преди приложението на чл. 58а, ал. 1 НК наказание шест години лишаване от свобода. В този размер така наложеното наказание лишаване от свобода не е справедливо с оглед критериите по чл. 348, ал. 5, т. 1 НПК, тъй като касационната проверка установи явно и очевидно несъответствие между тежестта на така определената на подсъдимия санкция, от една страна, и степента на обществената опасност на личността му, преценена във взаимовръзка с подбудите за извършване на деянието, със смекчаващите и отегчаващите отговорността му обстоятелства, както и с целите по чл. 36 НК, от друга страна.

Без съмнение е, че индивидуалната тежест на конкретното деяние налага по-строг поход при определяне размера на наказанието. В случая деянието на подсъдимия се отличава със значителна (завишена) степен на обществена опасност, обусловена от извършените от него груби нарушения на правилата за безопасно движение, регламентирани в чл. 21 ал. 1 и чл. 43 т. 5 от ЗДвП и в чл. 196 от ППЗДвП. Предприемането на неправомерна, небомислена и твърде рискована маневра с управлявания от него автомобил със скорост, значително превишаваща максимално разрешената; без да изчака реда си за преминаване в собствената лента, изпреварвайки няколко ППС, намиращи се пред пешеходна пътека и закриващи видимостта към пешеходната пътека; без да съобрази обстановката в населено място и възможността за наличие на други участници в движението-пешеходци върху пешеходната пътека и в близост до нея, е довело до много тежък резултат и непоправимо засягане на човешки съдби. С оглед на това въззивният съд правилно е утвърдил извода на първоинстанционния, че конкретното деяние се отличава с висока степен на обществена опасност.

Съобразявайки принципното положение, че степента на обществена опасност на дееца подлежи на самостоятелна и отделна преценка, каквото е императивното изискване на чл. 54 ал. 1 НК, предходните инстанции са дали своята, макар и лаконична, оценка на личността на подсъдимия, приемайки, че тя се характеризира с невисока степен на обществена опасност. Използваното в случая прилагателно име „невисока“ в смислово отношение следва да се тълкува като „ниска“ (Български тълковен речник, „Наука и изкуство“, С., 2012 г., стр. 537), което означава, че на практика приетата от контролираните инстанции степен на обществена опасност на подсъдимия е очертана като ниска. Този извод е правилен и напълно се споделя от касационния съд, доколкото в случая данните и фактите, касаещи личността на подсъдимия, дават пълното основание да се приеме, че личността му не се характеризира като общественоопасна, респ. че той е личност с ниска степен на обществена опасност. Неоспорим е фактът, че от поведението на

подсъдимия са настъпили значителни неблагоприятни последици за частния обвинител, но в същото време следва да се отчете, че преценката за личната обществена опасност на дееца не може да се основава единствено върху тежестта на съставомерния резултат (решение № 84 от 14.06.2022 г. по н.д. № 272/2022 г., I н.о. на ВКС).

И първата, и въззивната инстанция не са заявили обаче позицията си по въпроса относно конкретното значение, което отдават при определяне на наказанието, на преценката си за степента на личната обществена опасност на подсъдимия, макар съгласно чл. 54, ал. 1 от НК тя задължително да подлежи на съобразяване при индивидуализацията на наказанието. Така, въпреки че формално са дали своята оценка за степента на обществената опасност на дееца, определяйки я като невисока, респ. като ниска, предходните инстанции не са изложили никакви аргументи какво е нейното конкретно влияние върху интензитета и обема на наказателната репресия, която следва да се приложи спрямо подсъдимия. Съображенията в тази насока се изчерпват с декларативните твърдения, че комплексната санкция е съобразена и с личността на извършителя (стр. 28 от решението) и че коректно са отчетени обстоятелствата, определящи степента на обществена опасност на дееца (стр. 34 от решението). Спестяването на разсъждения в тази насока е довело до това, че при определяне срока на наказанието „лишаване от свобода“ не е отдадено дължимото значение на ниската степен на обществена опасност на дееца. С този си подход първостепенният и въззивният съд са пропуснали да оценят в действителния му смисъл значимото за индивидуализацията на наказанието на подсъдимия П. обстоятелство, каквото се явява степента на обществена опасност на личността му. От мотивите на атакувания съдебен акт е видно, че не е дадена никаква, да не говорим за адекватна оценка на реалното въздействие и отражение на това обстоятелство върху интензитета на прилаганата спрямо дееца наказателна репресия. Значението и тежестта му, преценени на фона на всички установени облекчаващи наказателната отговорност на подсъдимия фактори, напълно неоснователно са били пренебрегнати и от първоинстанционния, и от въззивния съд при индивидуализацията на санкцията. Вследствие на това при отмерване размера на наказанието се е стигнало до очевидна диспропорция между определеното от първостепенния съд, респ. потвърденото от въззивния съд наказание лишаване от свобода и ниската степен на обществена опасност на дееца, макар последната да „дава основание да се оцени приоритетно при определяне срока на наказанието лишаване от свобода“ (решение № 46 от 08.04.2019 г. по н.д. № 47/2019 г., III н.о. на ВКС).

При определяне размера на наказанието лишаване от свобода изобщо не са взети предвид, доколкото очевидно не са правилно разбрани, и подбудите за извършване на деянието, макар съгласно чл. 54 ал. 1 НК те също да подлежат на задължителна преценка. Единствено е посочено, че причината подсъдимият да извърши нарушенията на правилата за движение по пътищата не е извинителна и не е основание за изключване на наказателната му отговорност, с което касационният съд напълно се съгласява. Не е преценено обаче общественото значение на целите, които е преследвал подсъдимият, когато е извършил нарушенията на ЗДвП, довели до настъпването на съставомерния резултат, от гледна точка характеризирането на дееца. Установено е по делото, че подсъдимият е пътувал по възложена му „служебна задача“ в качеството на служител на ГД „БОП“ – МВР и че е извършил нарушенията в преследване изпълнението именно на тази задача. Но доколкото изпълнението на служебни функции от служители на МВР е изцяло правомерна и общественополезна дейност, преследването на тези

цели не може да получи отрицателна оценка и да характеризира подсъдимия в негативен план. Затова в случая подбудите за извършването на деянието не могат да обусловят отрицателна личностна характеристика на подсъдимия и това е следвало да бъде отчетено със съответната тежест при индивидуализирането на наказанието, респ. да намери своето адекватно отражение върху размера на наказанието, което обаче не е сторено.

По тези съображения ВКС намира за основателно оплакването на защитата за подценяване тежестта и значението на ниската степен на обществена опасност на подсъдимия, както и за игнориране на подбудите за извършването на деянието (чл. 54 ал. 1 НК). Правилната оценка на съотношението между визираните в чл. 54 НК категории обстоятелства (при адекватно отчитане на ниската степен на обществена опасност на дееца, както и на подбудите за извършване на деянието) и размера на наложеното наказание лишаване от свобода налага извода, че прилагането на толкова интензивна наказателна репресия чрез изолирането на подсъдимия П. за такъв дълъг период от време е прекомерна. ВКС счита, че при установените изключително положителни данни за личността на подсъдимия, подбудите за извършването на деянието и тежестта на смекчаващите обстоятелства всички цели по чл. 36 от НК биха могли да бъдат постигнати в необходимата степен с намаляване на определеното наказание лишаване от свобода в размер на 5 години, което съответно да бъде редуцирано с 1/3 в окончателен размер на 3 години и 4 месеца. В тези параметри то се явява достатъчно строго и съответно на извършеното престъпление.

След като ВКС не намери основание за намаляване на размера на наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода за срок, позволяващ приложението на чл. 66 НК, и доколкото намали размера на това наказание на три години и четири месеца, то отсъствието на формалната предпоставка за отлагане изпълнението му по реда на чл. 66 НК прави безпредметно обсъждането на възможността за прилагане на условното осъждане.

В касационната жалба не е отправено недоволство срещу допълнителното наказание лишаване от правоуправление и конкретно срещу неговия размер (определен на 6 години), като липсва и претенция за намаляването му. Въпреки че този факт не е пречка касационната инстанция да се произнесе относно срока на това наказание в аспект неговото намаляване, настоящият състав намира, че в случая липсва основание за смекчаване на допълнителната санкция. В тази връзка, на първо място, следва да се отбележи, че и при намаления размер на основното наказание (на 3 години и 4 месеца) отново се явява изпълнено изискването на чл. 49 ал. 2 НК - когато лишаването от право се налага заедно с лишаване от свобода, неговият срок да надвишава срока на последното най-много с три години. На следващо място, в случая размерът на допълнителното наказание като част от комплексната санкция от кумулативни наказания се явява определен при съобразяване с разпоредбата на чл. 57, ал. 2 НК, доколкото в съвкупност намаленото по размер основно наказание (3 години и 4 месеца) и допълнителното наказание в размер на 6 години напълно отговарят на тежестта на извършеното престъпление и на личността на подсъдимия, както и на целите по чл. 36 НК. Т.е., като елемент от наложената на подсъдимия комплексна санкция допълнителното наказание е напълно съответно на високата обществена опасност на деянието и на ниската такава на дееца, както и на тежестта на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства, поради което не се явява несъразмерно тежка санкция за извършеното престъпление. Размерът на допълнителното наказание в пълна степен обслужва и постигането на целите по чл. 36 НК и най-вече на основната цел на наказанието - да се поправи и превъзпита подсъдимия към

спазване на законите и в частност на регламентиращите движението по пътищата. Следователно, като съответстващо на тежестта на престъплението (чл. 35, т. 3 НК), както и на целите по чл. 36 НК, наложеното допълнително наказание лишаване от право да се управлява МПС, представляващо елемент от комплексната санкция, е напълно справедливо. С оглед на това въззивното решение в частта относно наложеното наказание лишаване от право да се управлява МПС следва да бъде оставено в сила.

В сила следва да бъде оставено решението и в останалата му част, включително относно режима за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, който не подлежи на корекция.

Мотивиран от изложеното и на основание чл. 354, ал. 2, т. 1 и ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение

Р Е Ш И:

ИЗМЕНЯ въззивно решение № 205 от 16.12.2024 г. на Апелативен съд – Пловдив, постановено по ВНОХД № 448/2024 г. по описа на същия съд, като НАМАЛЯВА наложеното на подсъдимия В. Т. П. наказание лишаване от свобода за престъплението по чл. 343, ал. 3, б. „б“, пр. 1 вр. ал. 1, б. „в“, пр. 1 вр. чл. 342, ал. 1 от НК от 4 (четири) години на 3 (три) години и 4 (четири) месеца.

ОСТАВЯ В СИЛА въззивното решение в останалата му част.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: